

Husejin Smajić

RASPRAVA O MUAVIJI IBN EBI SUFJANU

(Ili Odbrana Muavije b. Ebu Sufjana - od Hasan-efendije Podgorčanina)

Hasan-efendija, kadija nastanjen u Podgorici, autor Risale koja sadrži odgovor onima koji napadaju Muaviju, osnivača dinastije Umejada i političkog protivnika Alije, četvrtog halife.

Pisac je naš čovjek, a njegov rad se odnosi na pojavu u našim krajevima. Rad je nastao u XVII stoljeću i raspoređen je u dva poglavlja (bāb).

Nažalost, ništa više ne znamo o Hasan-efendiji Podgorčaninu. Cijelu zbirku prepisao je Abdullah efendi Kantamiri.

Uvod

Rasprava sadrži odgovor onima koji napadaju halifu Muaviju. To je zapravo pobijanje stava nekih derviških redova koji u svojoj pretjeranoj ljubavi prema halifi Aliji i njegovom potomstvu, previše napadaju halifu Muaviju.

Naslov u rukopisu je:

1) Ovaj referat je pripremljen prema rukopisu ovoga djela koje se nalazi u Gazi Husrev-begovoj biblioteci R-1160, L-139-147. Pogl. Kasim Dobrača, Katalog arapskih, turskih i perzijskih rukopisa II, 1892-5, Sarajevo, 1979. Ovo djelo spominje i Muhamed Ždralović, Bosansko-hercegovački prepisivači djela u arabičkim rukopisima, sveska I, Svjetlost, Sarajevo, 1988.

Prijevod Risale

Neka je hvala Darodavaocu dobra, koji nas je darovao postojećim blagodatima vremena prošlosti i ispravnom pameću. lijepim podsticajem date mudrosti koja je utkana u lijep ishod. Što se tiče našeg iskustva u svemu izboru i koristi u ovom pogledu, oni su negativni. Neka je hvala i slava Onome koji nema suvladara. On je mudar i sveznajući. Neka je salavat na Mustafu. Njegova namjesnika na zemlji i poslanika svih naroda,

Hašimovića, posljednjeg Božijeg Poslanika. Neka je milost na njegovu porodicu i ashabe koji mu pružiše pomoć i slijediše ga dosljedno.

Pošto su se dogodili zloslutni događaji u srcima pojedinaca, čije su tvrdnje čvrste kao željezo, a odnose se na uvrede nekih ashaba Resulullaha, alejhi-s-salam, koje su zaživjele u nekim zemljama, kao i u našim krajevima, čiji se nosioci ne pribojavaju nikakvih posljedica, smatram neophodnim dati uputu loše ćutljivim, a zlonamjernim jezicima ukazati na neke stvari potkrijepljene Kur'anom. Zaista opomena koristi iskrenim vjernicima.

Stoga ću ovu svoju raspravu, upućenu mojim prijateljima, potkrijepiti ajeti kerimima, hadisima i mišljenjima uvaženih islamskih teoretičara. Ovim svjedočenjem ukazano nam je na našu odgovornost na Kijametskom danu, kojeg će Allah, dž.š., učiniti popravnim za tvrdoglave, koji na ovom svijetu nisu htjeli prihvatiti istinu, što u meni srce slama.

Ovaj moj rad podijelio sam na dva dijela. Prvi dio određuje stanje opomena protkanih ajeti kerimima, hadisima i mišljenjima uvažene uleme, a drugi dio je podsjećanje na izvore koji su dopunjeni prihvatljivim mišljenjima iznesenim o ovoj temi.

I dio

Prvi dio obrađuje druženje ljudi, popraćeno ajeti kerimima, hadisima i mišljenjima učenjaka.

Kur'an kaže: Muhammed je Allahov Poslanik, Allahovi sljedbenici su strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom.

Kaže imam el-Kurtubi: „Muhammed, a.s., je načelan u svom poslanstvu i svom kazivanju. On je Allahova blagodat na zemlji. Oni koji se za njega vežu i prihvate vijesti koje sa njim dolaze i prihvataju obilježja njegovih ashaba, slične onima koji besprijekorno čine ruku' i padaju na sedždu, izvršavajući svoje obaveze u žudnji za Allahovom nagradom, koja je obećana u vidu dženneta kao i zadovoljstvo Allaha, dž.š., znakovima na njihovim čelima kao posljedicama njihovih sedždi.“ Znak ('alāma) ili čast (laht) pripada onima koji su u ibadetu noću.

Prenosi Ibn Vehb od Malika: „Njihovi znakovi na njihovim čelima su posljedica njihovih sedždi“.

Sa'd ibn Džubejr i Hasan kažu: „To su znakovi na onim licima koja će biti svijetla na Sudnjem danu.“

Ebu Mensur, proučavajući ovu temu, kaže: „Znak je na njihovim čelima između dva oka odraz neokamenjenih srca, u stvari, to svjetlo na njihovim licima je odraz pobožnosti“.

U tefsiru Kurtubije se kaže ovo: „Znakovi na njihovim čelima, koji nastaju prilikom spuštanja lica na zemlju pri činjenju sedžde kod redovnih namaskih obreda, i kod svakodnevnog namaskog življenja, obilježja su njihovih sevapa i primjer svakodnevnog islamskog življenja. To su znači islamske bogobojaznosti, čuvanja istine, fardskih obaveza - sve do kraja života. Oni ova svoja obilježja čuvaju sve do smrti, ta su obilježja izražena na licima, nogama i rukama, kao posljedica redovnog uzimanja abdesta, i svijetla lica kao posljedica stalnog obavljanja sedžde.“ Nastavljajući, imam el-Kurtubi kaže: „Ta lica se također mogu vidjeti kako u Tevratu, tako i u Indžilu i Kur'anu. Tako se može konstatovati da kur'anski stav u pogledu pobožnih i njihova obilježja na čelu dopunjuje biblijsko, odnosno tevratsko objašnjenje, i obrnuto, zapravo, njegovo začecje je u Tevratu, odnosno u Indžilu, odnosno u Kur'anu. Ibn Abbas, kao i drugi, kaže: „Simāhum fi vuğūhihim“. Ova dva obilježja su nađena prvenstveno u Tevratu, a zatim i u Indžilu.“

Imam et-Taberi u svom tefsiru kaže: „Prenosi nam Ibn al-Ale da je rekao Muammer prenoseći od Katadea o Allahovom govoru „Simāhum fi vuğūhihim“. Oba primjera su u Tevratu i Indžilu - kao da su izrasli jedan iz drugog, poput izdanka - djeca i roditelji.“

Kaže Ibn Zejd, kao i el-Dževheri i drugi: „Razvoj ove ideje je primjer novog izdanka drveta koji daje plodove narednim izdancima“.

Ovim primjerima je bio popraćen razvoj islama, gdje Allah, dž.š., navodi primjer ashaba Muhammeda, a.s., koji su u početku bili u manjini, a zatim sve brojniji. Kaže imam et-Taberi: „Njihov ulazak u islam u početku je pricinjavao neprijateljstvo većini, a kako su se brojčano povećavali, pojedinačno i grupno, većini se desila uzgojena radost, kao i radost poslije radosti.“ Oni koji su uspjeli pobijediti brojnošću u ostvarenju sreće njeni su uzgajivači kao i upravljajući njome.

Tako tvrdi el-Kurtubi: „Allah, dž.š., je obećao prvim vjernicima, koji su čvrsto slijedili Muhammeda, a.s., čineći dobra djela, oprost grijeha i visoke nagrade na budućem svijetu, tj. neprekidnu nagradu, i nisu od onih za koje Allah, dž.š., kaže: Oni nisu od onih koji će biti okovani i odvojeni od drugih naroda u džehennemu.“

To su oni koji su se distancirali, držeći se Allahove upute: Klonite se zlodjela koja teku među vama. Riječ džins ovdje označava sve ashabe, a posebno se ovo odnosi na prvobitne ashabe Resulullahove, a.s., u vidu obećanja njihova oprosta kao posebno stepenovanih nagrada.

Obećanje oprosta grijeha svim vjernicima - o tome prenosi Ebu Verdah ez-Zubejri, kada je jednom prilikom bio na skupu kod Malika ibn Enesa

gdje je bilo govora i o Poslanikovim, a.s., ashabima. Malik ibn Enes proučio je ajeti kerim: Muhammed je Allahov poslanik, Allahovi sljedbenici su strogi prema nevjernicima, a međusobno samilosni. Ako bi se pojavila bilo čija srdžba i izlila na nekog od Poslanikovih, a.s., ashaba, kaže Ibn Malik, Allahov Poslanik bi bio pogođen time, govornik bi bio iskritikovao. Ibn Malik je svoje objašnjenje o ashabima dopunio riječima: „Ako bi neko od njih bio pogođen netačnom i nepotpunom pričom. Poslanik, a.s., bi se obratio Allahu, dž.š., Stvoritelju svjetova, i ohrabrio bi muslimane riječima Allaha, dž.š.: Oni koji su sa Poslanikom strogi su prema nevjernicima, jer su muslimane napadali, i, nastavljao je Poslanik, a.s., riječima Allaha dž.š.: Allah dž.š. je zadovoljan muslimanima koji bi te posjećivali pod drvetom radi savjeta, kako bi uspjeli u životu i bili iskreni. Nastavljajući, iznosi: „Kaže Allah, dž.š.: Ljudi vjeruju u ono što obožavaju, a tebi je objavljeno Muhadžirima, siromasima, koji su napustili svoje kuće i imetke, pripada Allahova nagrada i zadovoljstvo...Oni su uspjeli.“

Džabir konstatuje da je Poslanik, a.s., rekao: „Allah je odabrao moje ashabe među ostalim narodom, a mene je odabrao između njih četvorice, tj. Ebu Bekra, Omera, Osmana i Alije a njih učinio mojim najbližim saradnicima, svi su oni dobri.“

Prenosi se od Uvejma ibn Sa'da da je Poslanik, a.s., rekao: „Allah je odabrao mene i moje ashabe, a mene je učinio između njih prvakom, puncem i zetom, pa onaj ko njih vrijeđa - neka je prokletstvo Allahovo, melekā i cijelog naroda na njega na Budućem svijetu Allah neće primiti računa, pravde niti govora.“

Prema ovom hadisu, ashabi su Allahove evlije, odabranici, najbolja stvorenja poslije poslanikā i enbijāa. Ovo je učenje po školi ehli sunneta.

Međutim, postoji mišljenje koje navodi na to da je vrijeme ashaba kao i vrijeme drugih neashabskih generacija bilo protkano neprijateljstvima koja su našla utočište u samom početku ashabskog življenja. Oni su bili u izraženom stanju neprijateljstva, čiji su ishod ratovi i prolivanje krvi. Vratimo se unazad i uočimo vrline svih deset ashaba, među kojima su Ali, Talha, Zubejr i drugi. Njima je Allah, dž.š. obećao veličanstvenu nagradu, iako su ratovali, ali sa ciljem idžtihada, gdje je svaki mudžtehid izložen riziku i opasnosti.

Kurtubi u svom tefsiru tumači ovaj događaj ajetom: Zaista, dvije stranke vjernika u ratu jasan su znak vama koji želite da uzimate pouku.

Imam Ibn Mensur el-Maturidi u svom tefsiru el-Musemma tumači da se gore navedeni ajeti kerim odnosi na sukob h. Alije i Muavije, koji se desio na Dan Džemala i Dan dvaju redova. Kaže Zamahšeri u svom Keššafu:

„Želja za rukobom, vezano za prethodni ajet, je odluka sukobljenih strana da uđu u rat, a na muslimanima je da se opredijele u objašnjavanju ispravnosti stavova jedne ili druge zaraćene strane u potrazi za istinom.“

Seduddin et-Taftazani objašnjava ciljeve gore spomenutog slučaja temeljeći to na mišljenjima učenjaka, da je istraživanje o prvim ashabima i onome što se među njima odigralo stvar razilaženja i saglasnosti, a nije stvar vjerske dogme, niti pravila retorike, i to razilaženje i saglasnost ne mogu da koriste vjeri, jer se njima može otići u neistinu. Vrlo često u ovakve se sukcesivno unose neistinita dogmatska shvatanja, koja se nameću putem hikaja, i nerijetko dobivaju i pravna uporišta kod nekih teoretičara.

Tim povodom Ebu Hanife kaže: „Da Ali nije krenuo na put protiv pobunjenika i da je bio obaviješten o stvarnom događaju i namjerama tog pokreta, ne bi bio ubijen, kako se inače završio sukob.“

Kaže imam el-Kurtubi u svom tefsiru da je spomenuti ajeti kerim kod muslimanske uleme preteča događaja. Zaista je Ali bio imam, i svako ko se digao protiv njega bio je odmetnik. Njegovo ubistvo je bilo nezaobilazno stvoreno političkom klimom, mada se do mira moglo doći pregovorom. Halifa Usman je pao kao nevina žrtva jer je zabranio da ga slijedi onaj koji prolijeva krv, rekavši da taj neće biti pravi sljedbenik Resulullaha. Usman se uzdržao od nesreće, predao se samilosti, kako je i završio.

Saduddin u svom el-Mekasidu iznosi: „Nije bilo razilaženja među ashabima jer se među njima vidio velik stepen odgovornosti, i nije postojalo trvenja u pogledu halifata.“ I dalje kaže: „Ubistvo h. Alija kao i pobuna protiv njega došla je sa tri strane, o čemu je Poslanik, a.s., dao upozorenje: „Ti ćeš, Ali, ratovati sa tebi nevjernim, hereticima i nepravičnim.“ Nevjerni su oni koji će napraviti smutnju jednog vremena, krenuti u osvajanje Basre, u čijim redovima će se naći Talha i Zubejr, koji će biti u redovima vojske protiv halife Alije, gdje će se naći i Aiša. Tu bitku je Ka‘b ibn Esved nazvao „bitka na devama“.

Heretici su oni koji će h. Aliju otkazati poslušnost, a potom će prihvatiti rat sa prvacima Šama.

Muavijina pozicija i oni koji su se okupili oko Alija pokušali su naći put istine nastojeći da budu Alijevi podanici. Međutim, ubistvo halife Usmana je potisnulo to razmišljanje, čime su se direktno stvorila dva politička i ratna tabora, čija je kulminacija bila bitka na devama ili bitka dvaju tabora. Privrženici istine se slažu u tome da je nesreća halife Alije bila oslanjanje na ličnosti iz vlasti. Jasno se pokazalo da je ono što je između zaraćenih strana stvar raznovrsne propagande u formiranju istine navelo Aliju da to prihvati kao sporazum premda je to poteklo od odmetnika, čiji je cilj bio odvajanje halife od istinskog imama. Kurtubi ističe u svom obrazloženju: „Ne mogu se

sve greške pripisati jednom od njih dvojice (Alija-Muavija), jer su se obojica borili za istinu kakvom su je oni shvatali priznavajući zadovoljstvo Allaha, dž.š., a obojica su bili naši imami. Vjerovali smo u njihovu suzdržljivost i zato ih ne spominjemo drugačije nego po dobrom sjećanju. Resulullah, a.s., je zabranio njihovo vrijeđanje jer im je Allah oprostio i zadovoljan je njima.

Spominje se i stav, između ostalih mnogobrojnih stavova, koji se temelji na Resulullahovoj, a.s., izjavi: „Talha će biti šehid hodajući po licu zemlje“. Da Talha nije ustao kao buntovnik, ne bi bio ubijen kao šehid. Također, njemu se to ne bi desilo da nije bio preduhitren mnogim prvobitnim greškama, kojima je uskraćen obavezom šehida, jer je za šehitluk uslov borba na Allahovom putu i izloženost neprilikama.

Ako je tako bilo, sigurno je da Talha i Zubjer nisu bili odmetnici i ubice. Onaj ko nije htio da izađe sa halifom Alijom, nego je pokušao radi Allahova zadovoljstva i idžtihada, postati borcem na pravom putu, ne može se smatrati odmetnikom. Ako je to bio cilj, ne smiju se oni proklinjati, za zlo davati i u smutnju stavljati, te njihova dobra djela činiti bezvrijednim, njihova postignuća i borbu za vjeru omalovažavati.

Pripovijeda jedan od ashaba: „Prolazni put koji se desio sa ashabima, a u vezi sa njihovim sukobima, je kao slučaj puta sa braćom Jusufa, a.a., oni time nisu izveli Jusufa, a.s., sa puta poslanstva i pravednog rukovodioca; isti je slučaj i sa Poslanikovim ashabima.“

Hasan el-Basri je zapitan o sukobu čiji su učesnici Poslanikovi ashabi, našto je on rekao: „Učesnici tog sukoba su Poslanikovi, a.s., ashabi, koji su za nas prošlost, koji su naučavali o islamu, a mi smo to zapostavili. Kada su oni međusobno saglasni, mi ih slijedimo, a kada se raziđu u mišljenju, ne prihvatamo. „Potom je el-Muhāsib bio upitan o sukobima ashaba, našto je odgovorio: „Mi ćemo reći ono što je rekao Hasan el-Basri. Saznajemo da narod koji dolazi poslije nas naučava i prihvata ono što nasljeđuje od nas, slijedi ono u čemu se slažemo, zaustavlja se na onome što ih razdvaja ne prihvatajući naše novotarije. Saznajemo da su istinu istraživali u Allahovom zadovoljstvu i ne uvažavaju ono što nije u skladu s propisima vjere.“

Kaže Saduddin u reviziji govora o Allahovom nepriznavanju izbora Ebu Bekra za halifu, o njegovom nezadovoljstvu na Usmanove pobjedilačke pohode kao i prihvatanje njegova ubistva. On takođe nije prihvatio želju kojom se prolivala krv, imetak, što je razlog da skupine nisu htjele na njegovoj strani izaći u boj, a što se pripisuje tim skupinama kao idžtihad.

Tako je i nepriznavanje njegova imameta povod bitke na devama, sa haridžijama, ne sa ciljem smutnje, iako je njoj ponajviše ličila, zbog čega je halifa Ali zabranio proklinjanje stanovnika Šama.

Dalje se u obrazloženju kaže da je uskraćivanje grupa da pobijede Aliju i izlazak sa njim na bojište, kao što su učinili Sa'd ibn Ebi Vekas Sa'd ibn Zejd, Usame ibn Zejd, Abdullah ibn 'Umer i drugi, nisu osporavali Alijin imamet i državno vođstvo, jer je to priznavanje bilo svojstveno svakom vjerniku. Ali njihov izbor i postavljanje stvari izvan protokolarnih okvira te vođenje ratova objašnjeni su gore navedenim razlozima.

II dio

U ovom dijelu, poštovani čitaocē, pokušaću, na svoj naćin, da dam obrazloženje kako Allah, dž.š., opisuje Muhammeda, a.s., i njegove ashabe u ajeti kerimu: „Zaista je Muhammed Allahov Poslanik, Allahovi sljedbenici su strogi prema nevjernicima a samilosni međusobno“, što znaći, međusobno su povezani ćinjenjem ruku'a i sedđdi, što su znaci na njihovim ćelima, kao ostatak ćestih spuštanja lica na zemlju, a što je znak njihova raspoznavanja, kako na ovom, tako i na budućem svijetu. Ovi znaci vjernika su objašnjeni u Tevratu kao i u Indžilu. Oni su bili slabiji i u manjini, pa se njihov broj povećavao i bivali su jaći, poput sjemena koje svojim bujanjem upada u oći kupaca na ćaršiji, što opet izaziva srdđbu mušrika i nevjernika, jer im je Allah obećao nagradu bez prekida. Ashabi su takvo stanje, koje vodi u džennet, priželjkivali, kao i Allahovo zadovoljstvo, ne zapostavljajući ovozemaljski život i dajući prednost budućem svijetu nad dunjalukom, što sve ukupno navodi vjernika na ustrajnu zahvalu i odanost Gospodaru oba svijeta. Resulullah, a.s., je obavijestio da je Allah ashabe ućinio odabranim na oba svijeta, te je zbog toga zabranjeno ukazivati im suzdržanost i oprost u njihovim odlukama, što je Poslanik dopunio: „Ne uzimaj sebi svojstvo huškaća i ne nameći svađu, posebno ne nameći svađu onima koji se bore na pravom putu, životom i imecima i napuštajući svoje kuće, kako bi postigli zadovoljstvo Gospodara svjetova“.

Obnarodovani mezheb je priznao ovaj hadis sa obrazloženjem da su svi ashabi pravedni, a nisu prihvaćeni oni koji se od njih razlikuju.

Neki muhaddisi su mišljenja da se ovo odnosi na ashabe koji od srca velićaju Allaha, dž.š. Neophodno je ćuvati autoritet tog drugovanja i ne ponižavati njihove istinske osjećaje nego ih suosjećati.

Tim povodom Tuvejf ibn Hadđer iznosi: „Ashapstvo pripada onome ko se drućio sa Resulullahom, a.s., a potom umro kao musliman, makar zauzeo neispravan stav u pogledu opredjeljenja na boju i slijedeći put izgubio život, u namjeri slijedećnja puta istine, ili mu se ućini da je na putu pravednosti.“

Zbog toga, dragi čitaocē, treba da razviješ pozitivno mišljenje o svim ashabima Resulullaha, a.s., i da usvojiš ispravan odgovor kako ga daje ulema sljedećim objašnjenjem „Ashabi su dio ummeta kome pripada njihov doprinos islamu, a našim pokoljenjima pripada naš doprinos i nije naše da se pitamo šta oni rade. Slučaj Poslanikovih a.s., ashaba je sličan slučaju braće Jusufa, a.s. Poučili smo se tim ishodom, odbacili ono što je za odbaciti, prihvatili ono što je za pouku, a prosudili ono u čemu su se razišli. Mi nećemo da postavljamo nova mišljenja jer znamo da su oni priželjkivali Allahovu milost u onome što činili i onda kad nisu u ibadetu.“

Treba da znamo da je Muavi ibn Ebi Sufjan ušao u skupinu velikih ashaba, koji spadaju u krug Allahova obećanja, čime je i sam zaštićen od vrijeđanja. Bio je u najneposrednijoj blizini Muhammeda, a.s., i prvi od muslimana, kao pisac Objave, zakleo se Poslaniku, a.s., da će doslovno i besprijeekorno zapisivati Allahovu Objavu bez ikakvih drugih primjesa. Kada mu je Božji Poslanik, a.s., dozvolio da može zapisivati Allahovu Objavu, pitao ga je o tome, na što je on odgovorio: „Ovo počasno pero je samo sluga Allahu, dž. š., i na usluzi Resulullahu, a.s.“, a Muhammed, a.s., mu je uzvratio: „Neka te Allah nagradi za tvoju namjeru“, što je Poslanik, a.s., popratio do-
vom.

Također postoji dova Poslanikova, a.s., koju prenosi Ebu Abbas koji kaže: „Bože, pouči Muaviju pismu i računanju, i neka prođe teškoća koja će nastati između njega i Alije radijallahu anhu“.

Muavija je, između ostalog, osvojio i Kipar, o čemu je Poslanik, a.s., obavijestio da mu je Allah dž.š., jasno primjerom košulje Jusufa, a.s., poklonio veličanstven halifat. Ibn Arebi prenosi, da je za Muaviju, dok je bio malen, ashab Farisija rekao da će ovaj dječak biti veliki vođa Hazreti Omer i Osman su Muaviju slali u Šam i njegovim uspjesima bili veoma zadovoljni.

Ono što se desilo između ashaba u žudnji za Allahovim zadovoljstvom, a na putu idžtihada, posebno vezano za halifu Aliju - obećana im je veličanstvena nagrada, što svako sebi treba da uzme kao korist i na šta ukazuju mnogobrojna, često različita mišljenja uleme.

Ova rasprava je nazvana: „Odbrana - odgovor onima koji napadaju halifu Muaviju“. Ova rasprava je nazvana: „Ibn Ebi Sufjan“. Ja se slažem sa Allahovim odobrenjem da su obojica Allahovi miljenici, kojima je Allah obećao oprost grijeha i izdašnu nagradu. Muhammed, a.s., je zabranio vrijeđati i jednog i drugog, kao i ostale ashabe, bez izuzetka. Svi su oni pravedni: i smatram da su Ebu Bekr, Omer, Osman i Ali, radijallahu anhu, odgojeni u pravdi, da su donosili odluke s ciljem ostvarenja sevaba i pravde tokom halifatskih uprava. Ljubav prema ashabima je, u stvari, stav onoga

koji voli Allaha, dž.š. Od Allaha tražim dovom da mi ne uskrati ljubav prema njima i da ne zamrači moje srce nakon što me uputio pravim putem. Pokloni mi Tvoj oprost. Ti si onaj koji upućuje.

Kamo sreće kada bi narod koji je pogođen pogrešnim razmišljanjima krenuo putem faraona koji je umro kao vjernik, čije je očajanje primljeno kod Allaha, dž.š., ajetom. Danas ćemo spasiti tvoje tijelo da bi bio poučan primjer poslije tebe, nakon što je poricao Musaov, a.s., poziv da vjeruje u Isitnu, sebe je proglašavao gospodarom, lagao. Sebe uzdizao, i nakon što je vidio najveće Allahove znakove, Allah ga je zatim ponizio, a potom primjerno kaznio kao primjer onima koji su davno živjeli i onima koji dolaze kasnije.

Međutim, postoji jedan broj onih koji se suprotstavljaju Allahu dž.š., Božijem Poslaniku i pobožnim naučnicima, te izuzimaju neke ashabe koje mogu kritikovati i vrijeđati ih temeljeći svoje mišljenje na nekim narodnim hikajama i smutnjama. Zar nisu dovoljne knjige, pored Kur'ana, Sahihajna, Sahia Buharijevog i drugih, kao argumenti za gašenje neistine, loše kazanih riječi, neznanja, raznih smutnji, neznačajkih zamisli i novotarija.

Prema tome, šta te navodi na razmišljanje da se može vrijeđati bilo ko od ashaba Poslanikovih, a.s.? Bože, oslobodi mene i moju porodicu od ružnih misli, a budi našim mislima, govorom i radom zadovoljan. Oprosti grijeha meni i mojim roditeljima, budi milostiv kao što su oni meni bili milostivi dok sam bio malešan, oprosti grijeha mojim učiteljima, svim vjernicima na pravom putu, ženama Poslanikovim, a.s., našim majkama, četvorici halifa, šehidima Bedra, muhadžirima, ensarijama, svim dobročiniteljima vjere...Dodijeli nam šefaata Muhammedov, a.s., na Kijametskom danu!

Neka je zahvala Allahu koji nas uputi ovim putem, a ne stranputicom. Neka je salavat na Muhammeda, a.s., i ranije poslanike i mir na sve ashabe.

TREATISE ON MUA VIJA IBN EBI SUFJAN
(OR THE DEFENCE OF MUA VIJA IBN EBI SUFJAN)
BY HASAN-EFENDIJA PODGORIČANIN

This treatise was entitled „The Defence - Response to Those Attacking the Caliph Muavija ibn Ebi Sufjan“. One must agree, with Allah's permission, that those to whom Allah promised the forgiveness of sins and abundant reward, are both Allah's favorites. Muhammed a.s. forbade insulting of Muavija ibn Ebi Sufjan and Ali ibn Ebi Talib as well as the insulting of all other ashabs, without exemption. They are all just, and were raised in justice, they made decisions in order to achieve sevab and justice during the caliphates.

That what happened between the ashabs, in their striving for Allahs content, and in their way of idžtihad, and that is especially important for caliph Ali, is that a magnificent reward was promised to them. They were to take that reward as their advantage and this fact is confirmed by often very different opinions of the ulema.

The love towards the ashabs is in fact the attitude of one who truly loves Allah dž.š. He asks from Allah with his dova not to deny him the love of ashabs and not to bring his heart to darkness after he showed him the right way.